

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ВЕДЕННЯ РЕЄСТРУ МЕДІАТОРІВ

Ксенія Сергіївна ТОКАРЄВА,

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного і адміністративного права
Національного авіаційного університету
<https://orcid.org/0000-0001-5705-5211>*

Визначення моделі ведення та оприлюднення реєстрів медіаторів залишається актуальним у сфері становлення інституту медіації в Україні. Багаторічна законопроектна діяльність підтверджує неоднозначність цього питання. Попередніми проектами закону про медіацію було запропоновано ведення реєстрів об'єднаннями медіаторів, організаціями, які забезпечують проведення медіації, спеціальним органом при Міністерстві юстиції тощо.

Станом на сьогодні прийнятим у першому читанні проектом Закону «Про медіацію» № 3504 від 19 травня 2020 року визначено, що ведення та оприлюднення реєстрів медіаторів покладено на об'єднання та організації, які забезпечують проведення процедури медіації. Крім цього, ст. 13 проекту закріплює право державних органів та органів місцевого самоврядування «вести та оприлюднювати реєстри медіаторів, яких вони залучають або послугами яких користуються» [1].

Досвід зарубіжних країн дозволяє виокремити три тенденції щодо суб'єкта ведення та оприлюднення реєстрів медіаторів: ведення реєстру державним органом (орган юстиції, суд, тощо); ведення реєстру однією недержавною організацією; ведення реєстру необмеженою кількістю організацій у сфері медіації [2]. Зокрема, яскравим прикладом держави, яка обрала централізоване управління діяльністю у сфері ведення реєстру медіаторів, є Австрія. Міністерство юстиції Австрії з 2004 року веде реєстр професійних медіаторів, який містить інформацію про персональні дані, освіту та спеціалізацію посередників [3]. Така модель є порівняно непопулярною серед інших зарубіжних держав, оскільки характеризується певним бюрократизмом та ускладнює доступ до професії медіатора.

У Нідерландах існує монополія на ведення реєстру медіаторів недержавною Федерацією медіаторів. До Федерації входять вчені-біхевіористи, юристи та державні службовці, які співпрацюють для зміцнення інституту медіації. Єдиний реєстр Федерації медіаторів Нідерландів є некомерційним та визнається судовою владою і юристами. Метою ведення єдиного реєстру визнано забезпечення та контроль високих стандартів якості послуг з медіації, що просуває посередництво у державі [4]. Створення та ведення реєстрів медіаторів необмеженою кількістю неурядових організацій є основною моделлю у більшості державах, зокрема, у Китаї, де щорічно за допомогою медіації вирішується близько 9 мільйонів спорів). У Китаї відсутній державний орган з медіації, тому кожен центр медіації створює власну програму підготовки медіаторів та веде свій реєстр медіаторів [5, с. 9].

Оскільки медіація характеризується гнучкістю, а найбільш поширеним принципом її регулювання є принцип мінімального втручання держави,

суворих вимог щодо моделі організації ведення реєстрів медіаторів не існує. Деякі держави поєднують вищезгадані моделі для забезпечення максимально високого рівня професійності спільноти посередників. Наприклад, в Словенії реєстри медіаторів ведуть Міністерство юстиції та професійні асоціації. Крім цього, у апеляційному суді столиці сформовано підрозділ альтернативного вирішення спорів. Голова суду складає реєстр медіаторів, які працюють у даному суді. Реєстр містить інформацію про медіаторів, які здійснюють свою діяльність у різних сферах суспільних відносин [6, с. 26]. Змішана модель ведення та оприлюднення реєстрів медіаторів діє також у Казахстані. Профільний закон у сфері медіації покладає обов'язок ведення реєстрів професійних медіаторів на організації медіаторів, тоді як реєстр непрофесійних медіаторів здійснює акім – голова місцевого органу виконавчої влади. Головною відмінністю між реєстрами професійних та непрофесійних медіаторів є оприлюднення у перших інформації щодо наявності сертифіката, який підтверджує проходження підготовки медіатора [7].

Отже, відкриті списки медіаторів дозволять споживачам обрати професійного посередника відповідно до особливостей конкретного спору, що підвищує ймовірність ефективного врегулювання спору. На нашу думку, оптимальною моделлю організації реєстрів медіаторів в Україні є поєднання кількох тенденцій: створення реєстрів необмеженою кількістю організацій у сфері медіації та загальнодержавного реєстру медіаторів, суб'єктом ведення якого стане уповноважений державний орган з медіації. Така модель забезпечуватиме доступ до нової професії медіатора та належний державний контроль за рівнем професійної підготовки медіаторів, а отже за якістю послуг медіації в цілому.

Список використаних джерел:

1. Про медіацію: проект Закону України від 19.05.2020 р. № 3504. Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877.
2. Лиско А., Коршівський Н. Реєстри медіаторів: зарубіжний досвід. *Блог Львівського центру медіації*. URL: <http://aphd.ua/reiestry-mediatoriv-zarubizhnyi-dosvid/>.
3. Das Bundesgesetz über Mediation in Zivilrechtssachen Nr. 29/2003. URL: <https://mediatoren.justiz.gv.at/mediatoren/mediatorenliste.nsf/docs/home>.
4. De Mediatorsfederatie Nederland (MfN-register). URL: <https://mfregister.nl/>.
5. Исмаилова Р. Обзор практики внедрения медиации в 5 ведущих странах по АМРС по рейтингу «Ведение бизнеса». URL: www.uz.undp.org.
6. Борисова Е. А. Российская процедура медиации: концепция развития. *Вестник Московского университета*. Серия 11. Право. 2011. № 5. С. 18-30.
7. О медиации: Закон Республики Казахстан от 28.01.2011 г. № 401-IV. Параграф «Юрист». URL: https://online.zakon.kz/document/?doc_id=30927376#pos=290;-47.